

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1921 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfälligt anslag till hushållningssällskapen.

(1:a avd.)

Under punkt 47 i proposition nr 2 om tilläggsstat för år 1921 hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående tillfälligt anslag till hushållningssällskapen, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål å tilläggsstat för år 1921 beräkna ett anslag av 900,000 kronor.

I en till riksdagen den 4 mars 1921 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 173, har nu Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att å tilläggsstat för år 1921 såsom tillfälligt anslag till hushållningssällskapen anvisa ett förslagsanslag högst 900,000 kronor, varav 682,000 kronor skola utgå enligt samma grunder, som godkänts beträffande dylikt anslag för år 1920, och återstoden må av Kungl. Majt för ändamålet disponeras efter prövning av behovet i varje särskilt fall.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till det propositionen bilagda statsrådsprotokollet i ämnet.

På framställning av Kungl. Maj:t beviljade 1920 års riksdag på tilläggsstat för samma år ett anslag av 682,000 kronor såsom tillfälligt understöd åt hushållningssällskapen. Enligt grunderna för bidragets utgående skulle först till varje sällskap utgå 5,000 kronor, motsvarande halva grundanslaget och därefter såsom 30 procents tillägg till de återstående ordinarie bidragsbeloppen fördelas 552,000 kronor.

Förevarande framställning avser nu anvisande för år 1921 för enahanda ändamål av ett till 900,000 kronor förhöjt anslag. Enligt

förslaget skulle härav ett belopp lika med det förlidet år beviljade eller 682,000 kronor utgå enligt ovanberörda grunder, återstoden däremot eller 218,000 kronor har avsetts att efter Kungl. Maj:ts beprövande tilldelas de mest behövande hushållningssällskapen.

Utskottet är för sin del övertygat, att hushållningssällskapen jämväl för innevarande år äro i behov av ett extra understöd från statsmakternas sida, och det för ändamålet begärda anslaget belopp ger utskottet efter den i ärendet verkställda utredningen icke heller anledning till någon erinran. Med avseende däremot å förslaget att av det begärda beloppet 218,000 kronor skulle fördelas efter Kungl. Maj:ts beprövande synes departementschefens uttalande till statsrådsprotokollet giva vid handen, att han tänkt sig denna fördelning i främsta rummet enligt behovsprincipen, uttryckt i förhållandet mellan vederbörande hushållningssällskaps inkomster och utgifter under nästföregående år. Här emot har utskottet icke kunnat undgå hysa betänkligheter. Utskottet är nämligen i likhet med de sakkunniga för hushållningssällskapens organisation av den meningen, att jordbruksförhållandena och jordbrukets behov inom respektive hushållningssällskap och icke endast sällskapets affärsställning bör vara avgörande för bestämmandet av understödsbeloppet från ifrågavarande anslag. Härtill kommer, att det år, varom fråga nu är, torde vara att betrakta såsom ett övergångsår i avvaktan på hushållningssällskapens omorganisation — vartill förslag torde föreligga nästkommande år — vadan ett fastslående av nya principer i förevarande avseende icke kan vara att tillråda. Utskottet anser sålunda, att hela ifrågavarande anslagsbelopp bör fördelas enligt ovanberörda av 1920 års riksdag godkända grunder, därvid dock fördelningsprocenten bör undergå en mot det ökade anslagsbeloppet svarande förhöjning.

I överensstämmelse härmed hemställer utskottet,

att riksdagen må på det sätt bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition, att riksdagen må å tilläggsstat för år 1921 såsom tillfälligt anslag till hushållningssällskapen anvisa ett förslagsanslag, högst 900,000 kronor, att utgå enligt av utskottet här ovan angivna grunder.

Stockholm den 21 april 1921.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Reservation

av herr *Nilsson* i Tånga, som anført följande:

Kungl. Maj:ts förslag, som biträdades av utskottet, innebär en höjning av det tillfälliga anslaget till hushållningssällskapen med 218,000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1920 hemställde lantbruksstyrelsen att i avbidan på lösandet av spørsmålet om hushållningssällskapens omorganisation såsom tillfälligt anslag till sällskapen enahanda belopp som 1920 nämligen 682,000 kronor måtte hos riksdagen begäras å tilläggsstat för år 1921, vilken hemställan biträdades av sakkunniga från hushållningssällskapens omorganisation i utlåtande avgivet den 7 oktober 1920. De sakkunniga ansågo sig då icke böra föreslå höjning av ifrågavarande tillfälliga anslag dels med hänsyn till en nära förestående omorganisation av sällskapen och ett därmed följande definitivt ordnande av hushållningssällskapens anslagsfrågor.

I senare avgivet utlåtande har såväl lantbruksstyrelsen som sakkunniga frånträtt sina förut intagna ståndpunkter ifråga om anslagsbeloppets storlek.

Efter förstnämnda utlåtanden avgivits har inga förändrade förhållanden inträtt, som motivera anslagets höjning — de statsfinansiella förhållandena torde te sig mera bekymmersamma nu. Vid ärendets behandling inom utskottet har jag därför hemställt, att enahanda belopp som beviljades av 1920 års riksdag, 682,000 kronor, måtte tillstyrkas för innevarande år att utgå på tilläggsstat.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Ericsson Aaby*, *Norin*, *Hellström*, *Träff*, *Ingeström*, *Elisson*, *Barthelson* och *Lindskog* samt

från andra kammaren: herrar greve *Hamilton*, *Nilsson* i Tånga, *Öberg*, *Johansson* i Uppmålby, *Andersson* i Grimbo, *Lundström*, *Ericsson* i Arboga och *Broander*.
